

Маймунската вариола е вирусно заболяване, което се причинява от вирус, принадлежащ към Род Orthoroxvirus на семейство Poxviridae.

Разпространение

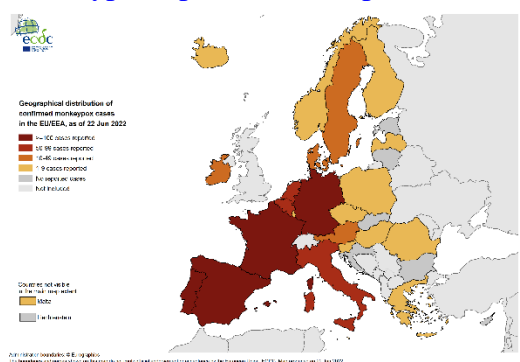
До тази година случаи на заболяването основно се срещат в държави от Централна и Западна Африка, които са ендемични за заболяването, т.е. характерно е разпространението му за тези географски зони. Такива са: Бенин, Камерун, Централна Африканска република, Демократична република Конго, Габон, Гана (само при животни), Кот Д'Ивоар, Либерия, Нигерия, Република Конго, Сиера Леоне, Южен Судан.

В ендемичните райони вирусът на маймунската шарка вероятно се поддържа в природата чрез циркулация сред редица бозайници, включително катерици, гамбийски плъхове, мишки, сънливци и примати, със случайно разпространение на случаи върху хората.

От 2022 г. случаи на маймунска вариола се съобщават от държави, за които заболяването не е характерно, без да са налице данни за пътуване на заразените до ендемични държави. Повечето от болелите лица дават данни за пътуване в Европа и Северна Америка, където вирусът на заболяването нормално не се среща. През настоящата година за първи път случаи на заболяването маймунска вариола се докладват едновременно от ендемични и неендемични държави, с широко засягане на разнородни географски области.

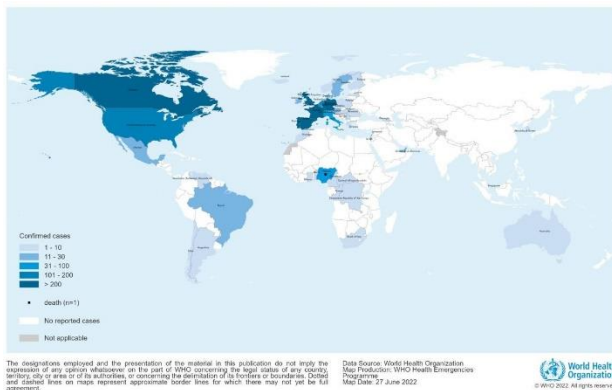
В тази връзка Европейското бюро на Световната здравна организация обяви разпространението на маймунска вариола в Европейския регион на организацията за атипична епидемия.

Към 21 юни 2022 г. общо 1 799 лабораторно потвърдени случая на маймунска вариола са докладвани чрез Европейската система за надзор (TESSy). Установено е, че по-голямата част от болелите са мъже (99,4%) на възраст между 31 и 40 г. Не се съобщава за лекувани в интензивни отделения и починали - <https://monkeypoxreport.ecdc.europa.eu/>

По данни на Световната здравна организация, случаи на заболяването са регистрирани и в други държави в Европа, Северна и Южна Америка и Австралия. До 22.06.2022 г. общият брой лабораторно потвърдени случаи на маймунска вариола в света през настоящата година е 3 413 случая в 50 държави: 86% от тях са докладвани от държави от Европейския регион на СЗО, 11% - от държави от Панамериканския регион на СЗО, 2% - от държави от Африканския регион на СЗО, по 1% от Източния Средиземноморски регион и от Западния Тихоокеански регион на СЗО. Съобщен е един

смъртен случай от Нигерия - <https://www.who.int/emergencies/disease-outbreak-news/item/2022-DON396>

До момента в страната са докладвани 3 лабораторно потвърдени случая на маймунска вариола. Същите са съобщени и към системата за надзор на Европейския център за превенция и контрол на заболяванията.

Пътища на предаване

Заболяването е зооноза, т.е. в предаването на вируса участие вземат животни и хора:

1. Предаването на причинителя от животни на хора става чрез ухапване или директен контакт с кръв, месо, телесни течности или кожни лезии (обриви) на заразено животно.
2. Предаването на причинителя от заразен човек на друг човек се осъществява при близък контакт с обриви, телесни течности, респираторни капчици и замърсени материали, напр. бельо и постелочни материали.

Клинично протичане

Инкубационният период при маймунска вариола обикновено е от 6 до 13 дни, но може да варира от 5 до 21 дни. Заболяването обикновено започва с треска, мускулни болки, умора и главоболие. В рамките на три дни от появата на симптомите центробежен макулопапулозен обрив започва от мястото на първична инфекция и бързо се разпространява в други части на тялото. Могат да се засегнат и дланите, и стъпалата. Обривните единици прогресират едновременно, обикновено в рамките на 12 дни, като преминават през различни стадии - от макули до папули, везикули, пустули, корички и струпеи преди да отпаднат. Същите могат да бъдат изключително сърбящи и да възникне вторична бактериална инфекция, ако се появи разчесване. Обрив може да има и по устната или очната лигавица. Преди и съпътстващо обрива при много пациенти се наблюдава лимфаденопатия.

По-голямата част от случаите на маймунска вариола, докладвани досега при това разпространение, са с леко протичане, с локализирано заболяване и самоограничаващи се симптоми. По данни на СЗО, клиничното протичане при заболелите, свързани с настоящата епидемия, се различава от типичната клинична картина при маймунска

вариола, описано през предходните години. Много от заболелите не съобщават за наличие на треска, увеличаване на лимфните възли, последвано от генерализиран обрив.

Атипичното протичане се характеризира със следното:

- наличие на една или няколко обривни единици;
- липса на обрив, наличие на болка и кръвотечение в аналната област;
- обрив в гениталната или в перианалната област, който не се разпространява;
- обривни единици в различен стадий на развитие;
- поява на обривни единици преди началото на треската, неразположението или други оплаквания.

Препоръки спрямо заболели лица

- ✓ Всяко лице с наличие на клинични оплаквания за маймунска вариола, описани по-горе, следва да потърси лекарска помощ, при възможност консултация с лекар инфекционист.
- ✓ При съмнение за маймунска вариола, заболелият се изолира в дома или в лечебно заведение, ако протичането на заболяването или липсата на възможност за домашна изолация изискват това.
- ✓ Силно препоръчително е заболелите да се изолират в самостоятелна стая и да използват индивидуални кърпи, прибори за хранене, чинии, чаши, спално бельо, дрехи и др.
- ✓ При контакт с член от домакинството заболелият носи защитна маска за лице и извършва хигиена на ръцете.
- ✓ Заболелите трябва да избягват контакт с имунокомпрометирани лица, докато обривът им заздравее.
- ✓ Изолацията продължава до лабораторно потвърждаване или отхвърляне на диагнозата.
- ✓ При лабораторно потвърден случай на маймунска вариола изолацията е до завяхване на обривните единици и следва да се спазва стриктно от заболелия.
- ✓ Потвърдените случаи на маймунска вариола не трябва да напускат дома, освен в случай на провеждане на медицински преглед, след съгласуване с РЗИ.
- ✓ В тези случаи лицата трябва да покрият обривните единици (например дълги ръкави и панталони) и да носят медицинска маска за лице.
- ✓ Потвърдените случаи на маймунска вариола следва да избягват контакти с всякакви домашни любимци - бозайници и по-специално домашни гризачи (мишки, хамстери, морски свинчета, катерици и др.), поради възможността за предаване от човек на домашен любимец.
- ✓ Препоръчва се използването на презервативи за период до 12 седмици след излекуване за намаляване на риска от евентуално предаване на инфекцията.

Близки контактни лица

За ограничаване разпространението на маймунска вариола от особено значение е ранното определяне както на заболелите, така и на техните близки контактни лица и тяхното наблюдение за поява на клинични оплаквания.

Близките контактни на докладваните в момента случаи на маймунска вариола включват предимно сексуални партньори и хора, живеещи в едно домакинство или всеки, който споделя едно и също легло или дрехи с такъв пациент.

При определянето на близките контактни следва да се имат предвид следните дейности:

- сексуален партньор;
- лица, живеещи в същото домакинство или подобна обстановка (например къмпинг, нощувка и т.н.);
- лица, които споделят дрехи, спално бельо, прибори и т.н., докато пациентът е имал обрив;
- лица, които споделят едно и също затворено работно пространство/ офис за дълги периоди от време (1-2 часа);
- лица, полагащи грижи за заболял от маймунска вариола по време на клиничната изява на симптомите;
- здравни работници, осъществили контакт с болен от маймунска вариола (лезии или продължителен контакт лице в лице) без подходящи лични предпазни средства;
- здравни работници или други лица с наранявания, които са били изложени на контакт с телесни течности от заболял от маймунска вариола или процедура за генериране на аерозол без лични предпазни средства;
- лабораторен персонал, претърпял инцидент с проба, съдържаща вирус (разливане, порязване, аерозолна експозиция и др.)
- пътуващ, седящ на разстояние от една-две седалки от заболял от маймунска вариола с клинични оплаквания в самолет, автобус или влак с продължителност ≥ 8 часа.

Препоръки спрямо близките контактни лица

- ✓ Провеждане на самонаблюдение за поява на повишена телесна температура и симптоми в продължение на 21 дни от датата на последния контакт със случая.
- ✓ При поява на клинични оплаквания контактните лица следва да се консултират с лекар и да се вземат проби за лабораторно изследване за маймунска вариола.
- ✓ До излизане на резултатите от лабораторните изследвания, симптоматичните контактни трябва да се изолират в дома.
- ✓ По време на медицинското наблюдение контактните лица следва да избягват близки, в т.ч. и сексуални контакти, както и контакти с домашни любимци - бозайници.
- ✓ При обслужване на заболял от маймунска вариола контактното лице следва да носи защитна маска за лице и да извършва хигиена на ръцете.

Препоръки спрямо външна среда

- ✓ Почистването на помещението, където е престоял болен от маймунска вариола, трябва да се извършва без образуване на прахов аерозол, като се използват обикновени почистващи продукти, последвани от дезинфекция.
- ✓ Особено внимание трябва да се обърне на често докосвани повърхности и тоалетни. Замърсеното облекло и спално бельо трябва да се перат отделно от дрехите и бельото на останалите членове на домакинството при програми за изпиране с 60°C на водата.
- ✓ Килимите, завесите и други меки мебели в помещенията могат да се почистват с пара.
- ✓ Препоръчва се да се използват кърпи и други пособия за почистване за еднократна употреба. Ако не е налично почистващо оборудване за еднократна употреба, почистващият материал (кърпа, гъба и др.) трябва да се постави в дезинфекционен разтвор, ефективен срещу вируси, или използваното пособие да се изхвърли.
- ✓ Прилагат се дезинфектанти (биоциди), които са с бактерицидно и ограничено вирусцидно (вируси с обвивка) действие. Тази информация е описана както в издаденото разрешение, така и на етикета на биоцида. В случай че за даден дезинфектант са посочени различни концентрации, които покриват съответно бактерицидното и ограничено вирусцидно (вируси с обвивка) действие, то в тези случаи се препоръчва биоцидът да се използва в тази концентрация, която би покрила минимум и двата спектъра (бактерицидно и към вируси с обвивка действие) при спазване на съответното време на въздействие.
- ✓ Дезинфекционният ефект се постига единствено при спазване на указанията за употреба, посочени в издаденото разрешение и на етикета на съответния биоцид.

Всеки с директен контакт (напр. лице в лице, кожа до кожа, уста в уста, уста до кожа), вкл. сексуален контакт с болен от маймунска вариола, може да се зарази.

Препоръки спрямо обществото

- ✓ Избягване на сексуален контакт с лице с обрив в ано-гениталната област.
- ✓ Ограничаване броя на сексуалните партньори.
- ✓ Избягване на близък контакт с лице със симптоми за маймунска вариола.
- ✓ Избягване споделянето на лични вещи (прибори за хранене, дрехи, спално бельо, електронни устройства).
- ✓ Спазване на хигиена на ръцете.
- ✓ Спазване на физическа дистанция.
- ✓ Спазване на етикет на кихане и кашляне.
- ✓ Избягване на контакти с болни (живи или умрели) животни при пътуване в ендемични държави.
- ✓ Избягване консумацията и обработката на сурово и дивечово месо.

Информация относно броя на лабораторно потвърдените случаи можете да намерите на интернет страницата на НЦЗПБ - <https://www.ncipd.org/index.php?lang=bg>